

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№11

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 640 sahifa.
2025-yil, noyabr*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixoja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

YASHIL TRANSPORT SIYOSATINING BARQAROR RIVOJLANISH VA TARMOQLARARO INTEGRATSIYADAGI O'RNI.....	21
Rahmonov Rasul Ne'matovich	
BANK AKTIVLARI VA PASSIVLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	34
Safarov Sanjar Ravshan o'g'li	
O'ZBEKISTONNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI.....	38
Madraximova Irodaxon Sherzodbek qizi	
HUDUDIIY XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA MODELII	43
Maxmudova Nozimaxon Baxriddinxonovna	
DAVLATNING BUDJET SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	50
A.A. Ismailov	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINING MEXANIZMINI SAMARALI TASHKILLASHTIRISHDA MOLIYAVIIY MANBALARNI SHAKLLANTIRISHNI YO'NALISHLARI	56
Mansurov Mansur Alisherovich	
ANTIKRIZISLI BOSHQARUV TIZIMLARIDA RANGLI SIGNAL MEXANIZMLARINING FUNKSIYALARI.....	61
Aliqulov Aziz Haydarjonovich	
XODIMLARNI MOTIVATSIYALASHNING XALQARO MODELLARINI O'ZBEKISTON KORXONALARIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	66
Yormamatov Qodirjon Juraqulovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT OMILLARI VA ULARNING QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	71
Yaxshiyev Shahzod Sherari o'g'li	
OLIIY TA'LIM MUASSASALARI VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI BO'YICHA XORIJIY TAJIRIBALARI	78
Haqqulov Fazliddin Faxriddinovich	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA RIVOJLANGAN VA RIVOJLANAYOTGAN DAVLATLAR TAJIRIBASI	84
Aripov Abdulaziz Sakijonovich	
YASHIL ENERGETIKA RIVOJLANISHINING IQTISODIIY SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	89
Bobokulova Muhabbat Muhammadiyeva	
ELEKTRON TO'LOVLAR VA POS TIZIMLARI — KICHIK BIZNESDA SAMARASI VA XAVFLARI	93
To'liqinov Dilshodxo'ja Olim o'g'li	
MINTAQADA RAQAMLI IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLII YO'NALISHLARI	98
Yusubov In'omjon Ikram o'g'li	
SOLIQ SIYOSATINI RAQAMLI BOSHQARISH ORQALI BUDJET DAROMADLARINI BARQARORLASHTIRISH STRATEGIYASI.....	103
Xodjimatomov Xamidullo Mamirjonovich	
OZIQ-OVQAT TOVARLARI B2B BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIIY MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	108
Hayitboyeva Ullijon Bobonazar qizi	
FARMASEVTIKA SANOATIDA INVESTITSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH	113
Yaqubov Timurbek G'anibekovich	
SHAXSNI OVOZI ASOSIDA IDENTIFIKATSIYALASH VA AUTENTIFIKATSIYALASH ALGORITMLARI	123
Ozoda Sabirova Shermamaxamatovna	

YASHIL IQTISODIYOT — BARQAROR RIVOJLANISH GENERATORI	129
Berdibekova Dिल्фуза Xoldorbekovna	
CHET EL MEHMONXONA TARMOQLARINING BRENDING STRATEGIYALARINI O'RGANISH	133
Ergashev Oybek Mamarasul o'g'li	
MILLIY IQTISODIYOTDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING MOLIVAVIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	144
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
TRANSPORT TIZIMI SOHASI KORXONALARINING INNOVATSION SALOHİYATINI BAHOLASH YO'NALISHLARI	152
Ismailov Akmal Maxsudovich, Abilqosimova Shaxlo Sodiқ qizi	
MEHMONXONALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARNING O'RNI VA AHAMIYATI	158
Abduxamidov Sarvar Adxamovich, Normurodov Tal'at Normurod o'g'li	
KORXONALARDA HR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	163
Aminova Shaxnoza Aziz qizi	
JAHON IQTISODIYOTIDA OZIқ-OVQAT XAFSIZLIK RO'LI	168
Abdusamatov Barkamol Rustamjon o'g'li	
ТУРИСТИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ КАРАКАЛПАКСТАНА И СУЩЕСТВУЮЩАЯ ИНФРАСТРУКТУРА	174
Хошимова Камилла Навфал қизи	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARI: REKREATIONS TURIZM SOHASIDA QO'LLASH TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI	184
Najmitdinov G'ayratbek Sharifovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VIRTUAL TA'LIM PLATFORMALARI: TEXNIK VA PEDAGOGIK TALABLAR, TIZIMLI TAHLIL VA IQTISODIY JIATLAR	189
Turayeva Adiba Ikramovna	
ICHKI AUDIT TIZIMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	193
Nuridinova Barchinoy Xusniddin qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	199
Xaitbaev Jasurbek Otaxanovich	
MINTAQANING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI	204
Raimboyeva Mashhura Davronbek qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	210
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
ISLOMIY MOLIVALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELEKTNING DOLZARBLIGI	217
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULKINI SOLIQQA TORTISH MASALALARI	222
Mamadjanov Shuxrat Jalolidinovich	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	225
Abdukhalkova Komila Abdukhalkovna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH	229
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI: TAHLIL VA TAKLIFLAR	233
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	238
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
YASHIL IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISHDA YASHIL MOLIVALASHTIRISHNING NAZARIY JIATLARI	245
Xalikov S. X.	

QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORIDA KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	245
Xudayberganov Jasur Baxodirovich	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	251
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
NATIJAVIYLIKKA YO'NALTIRILGAN BYUDJETLASHTIRISH JARAYONINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	257
Allakuliyev Akmal Baltayevich	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	261
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI RESURSLARNI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI TAKOMILLASHTIRISH.....	268
Avulchayeva Feruza Jurakuziyevna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
ZAMONAVIY ISH JOYLARINI SHAKLLANTIRISHDA AYOLLARNING ROLI	276
Tulyaganova Aziza	
ISLOMIY MOLIYALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELEKTNING DOLZARBLIGI.....	281
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
TURIZM MARKETINGINING NAZARIY ASOSLARI, ZAMONAVIY YO'NALISHLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	286
Xamidov Otabek Bakidjanovich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING IQTISODIY KO'RSATKICHLAR TIZIMINI STATISTIK BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI	290
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
ЭКОЛОГАМ ПОЧЕТ И УВАЖЕНИЕ	298
Максудова Шахиста	
DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNING MOHIYATI VA ULARNING O'ZGARISH TENDENTSIYALARI	304
Jo'raev Farruxbek Muxiddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIYALASHTIRISH XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	307
Inomjonov Islomjon Iloxomjon o'g'li	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	311
Abdukhalkova Komila Abdukhalkovna	
МОБИЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ.....	315
Хурамова Фарангиз Учкун кизи	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ НАЛОГОВ И АКЦИЗНАЯ РЕФОРМА УЗБЕКИСТАНА В ВТО	319
Дамир Рустамович Абдулов	
BANK TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR SHAROITIDA LIKVIDLILIK RISKINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	324
Alimov Baxtiyor Murodovich	
BANK AUDITINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	335
Narziyev Xayotjon Azamatovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA SOHASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH MASALALARI.....	343
Abdimuminova Saodat Taxirjonovna	
TO'QIMACHILIK SANOAT MAXSULOTLARI EKSPORT FAOLIYATI TAHLILI VA BRENDDA LIDERLIK TUSHINCHALARI	352
Abdulazizova Xushnoza Nayabovna	

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ ОТХОДАМИ НА ОСНОВЕ ОПЫТА РАЗВИТЫХ СТРАН И ВОЗМОЖНОСТИ ИХ АДАПТАЦИИ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	357
Д. Мейлиева	
O'ZBEKISTON AUDITORLIK TIZIMIDA KASBDOSHLAR TOMONIDAN BAHOLASH (PEER REVIEW) TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	361
Parpiyev Jaxongir Ilhomjonovich	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И БОЛЬШИЕ ДАННЫЕ (BIG DATA) В УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЯХ.....	366
Шарипов Бахтиёр Михлибаевич	
O'ZBEKISTONDA SUVGA BO'LGAN TALABNI VAQTLI QATORLAR ORQALI TAHLIL QILISH	375
Sarvar Mamasoliyev	
BOSHQARUV VA NAZORAT MAQSADLARIDA XARAJATLAR HISOBINI TASHKIL ETISH	383
Isomuxamedov Akbarjon Boxodir o'g'li	
MINTAQALAR BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	389
Salomat NOROVA	
O'ZBEKISTON TURIZM BREND BOZORINING HOZIRGI HOLATI VA TENDENSIYALARI.....	394
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
INNOVATSION IQTISODIYOTDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH METODOLOGIYASI.....	404
Qodirov Baxodirjon Tursunovich	
O'ZBEKISTON SOLIQ TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISHDA YAGONA INTERAKTIV DAVLAT XIZMATLARI PORTALINING O'RNI VA AHAMIYATI	408
Dehqonov G'ayratjon Raximovich	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION HAMDA TIJORATLASHTIRISH MASALALARI	414
Inoyatov Mardonbek Mo'min o'g'li	
OLIY IQTISODIY TA'LIM ORQALI EKO-INNOVATSIYALAR VA "YASHIL" INVESTITSIYALARNI RAG'BATLANTIRISH MEKANIZMLARI: SIYOSIY VA INSTITUTSIONAL DOIRALAR	418
Xasanova Zarina Maxamadaliyeva	
XODIMLAR MALAKASINI OSHIRISH — ZAMON TALABI.....	427
Narzullaev Oybek Narzullaevich	
BUXGALTERIYA HISOBINI YURITISHDA JURNAL-ORDER SHAKLINING AHAMIYATI.....	433
Axmedjanov Abdufato	
KENDALL VA SPEARMAN TARTIBIY KORRELYATSIYA KOEFFITSIYENTLARI ASOSIDA YASHIL IQTISODIYOT INDIKATORLARINING STATISTIK O'ZARO TA'SIRINI MODELLASHTIRISH	437
Muradov Rustamjon Sobitxonovich	
ИНТЕНСИВНЫЕ И ЭКСТЕНСИВНЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ В РЕГУЛИРОВАНИИ СПРОСА.....	442
Аминджанова Румейса Батыровна, Камилова Наргиза Абдукахоровна	
ИНКЛЮЗИВНЫЙ ПОДХОД В ТУРИЗМЕ: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И УЗБЕКСКАЯ ПРАКТИКА	445
Азимова Шахло Таировна	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XAQARO STANDARTLARIGA O'TISHNING HOLATI VA TAHLILI	450
Bayjanov Sarsengaliy Xalmuratovich	
UZUM EKSPORT QILUVCHI KOMPANIYALARDA YASHIL O'TISH JARAYONINI QO'LLAB-QUVVATLASH UCHUN EKO-MARKETING VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOIYILLARINI INTEGRATSIYALASH.....	454
Usmonova Diyora Mahmud qizi	
UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA XARAJATLAR SMETASI VA SHTATLAR JADVALINING TAHLILI: OPTIMALLASHTIRISH VA SAMARADORLIKNING YANGICHA USULLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	461
Umarov Avzaljon Yodgorali o'g'li	
INVESTITSIYALARNING KIRIB KELISHIGA TO'SQINLIK QILUVCHI MUAMMOLARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI.....	467
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	

FARMATSEVTIKA KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOT SHAKLLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA INVESTORLAR UCHUN AXBOROT OCHIQLIGINI TA'MINLASH	470
Turdikulova Gulshad Nurmamatovna	
ISHLAB CHIQRISH KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI OSHIRISHDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARINING AHAMIYATI.....	477
Uztemirov Alisher Aktam o'g'li	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT TARMOQLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHGA YO'NALTIRILGAN BANDLIK TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH	482
Tursunov Bekmuxammad Omonovich	
XORIY TAJRIBALARIDA SOLIQ BAZASINI ANIQLASH TARTIBI METODOLOGIYASINING MAVJUD METODLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI.....	489
Xalikchayeva Sadokat Ilxomjonovna	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNING KONSEPTUAL ASOSLARI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIYOTIDAGI O'RNI.....	496
Ramatillaev M.R.	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI SUG'URTALASH VA DIVERSIFIKATSIYA QILISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	502
Eshboyev Shahobiddin Anorqul o'g'li	
TIJORAT BANKLARI O'RTASIDAGI RAQOBATNI BAHOLASH VA KUCHAYTIRISHNING ZAMONAVIY METODOLOGIYASI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	506
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
XALQARO REYTING TASHKILOTLARINING OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA TA'SIRI VA MAVJUD PLATFORMALAR.....	515
O'rozboyev Xayrulla Murodboy o'g'li	
TALABALAR MOTIVATSIYASINING MEKANIZMLARI: LOYIHA ASOSIDAGI TA'LIM TEKNOLOGIYALARIDA.....	523
Kasimova (Mulladjanova) Nasiba Azimdjanovna	
ISH KUCHIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA NORASMIY BANDLIKNI SOYADAN CHIQRISH BO'YICHA TAKLIFLAR ISHLAB CHIQISH	531
Pulatov Dilshod Xaqberdiyevich, Maxkamova Shaxlo Yulchiyevna, Absamatov Baxrom Danakulovich	
KASBIY TA'LIM MAZMUNIDA TA'LIM VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASINI RAG'BATLANTIRISH ORQALI O'RTA BO'G'IN KADRLAR TAYYORLASHNING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	538
Tojiyev Sirojiddin Sayriddinovich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM INFRATUZILMASINI BOSHQARISH TIZIMINING TURLARI VA SHAKLLARI.....	542
Muminova Mavjuda Sharifovna	
SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNI STRATEGIK BOSHQARISH SAMARADORLIGI MASALALARI	547
Kadirkhodjayeva Nilufar Rahmatullayevna	
MHXSGA MUVOFIQ ASOSIY VOSITALAR HISOBINI TASHKIL ETISH MASALALARI.....	552
Aliyev Sherzod Abdixomidovich	
ФАКТОРЫ ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	558
Аллаева Г.Ж.	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA INVESTITSION MUHITNI YAXSHILASH YO'NALISHLARI	564
Irisqulova Munisa Akmal qizi	
TASHABBUSLI BUDJET JARAYONLARI DOIRASIDA 2024-YILDA AMALGA OSHIRILGAN ISHLAR TAHLILI	569
Xamidov Xabibullo Xikmatulla o'g'li	
MINTAQA SANOATIDA AHOLI JON BOSHIGA YAQQ O'ZGARISHINING DINAMIK TAHLILI.....	574
Nabiyev G'ulom Abdusalomovich	

INFRATUZILMAVIY INVESTISIYA LOYIHALARINI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISHNING XORIJ TAJRIBALARI	583
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
ПРОБЛЕМЫ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В ЭКОЛОГИИ.....	587
Максудова Шахиста	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI OSHIRISHNING ILMIY-USLUBIY JIHATLARI	593
B.Sh.Shadmanov	
ECONOMIC INDICATORS OF SUPPLY CHAIN EFFICIENCY IN UZBEKISTAN'S EXPORT SECTOR	597
Mukhammadiyaminova Shakhzoda Sherzodovna	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJETDAN TASHQARI MABLAG'LAR HISOBI VA ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH.....	602
Muxtorova Maftuna Salohiddin qizi	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONIDA BANKLARNING XAVFSIZLIGI VA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING ILMIY-AMALIY ASOSLARI	607
Aliyeva Umidaxon Xusanboyevna	
XIZMATLAR SOHASI VA KAMBAG'ALLIK O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK.....	611
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboevich	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL CLUSTERS BASED ON THE PRINCIPLES OF A "GREEN ECONOMY"	615
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich, Kamolov Oybek Faxriddin o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СВОБОДНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОН В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	620
Халимжанов Дилшод Эргашбекович	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI INNOVATSION RIVOJLANISHDAGI O'RNI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	626
Mavlyanov Muzaffar Yusupovich	
NAMANGAN VILOYATI TURIZM SOHASINING SO'NGGI YILLARDA RIVOJLANISHI VA STATISTIK TAHLILI	630
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI EKSPORTINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLOVCHI OMILLAR TAHLILI	634
Faxriddinov Bahriddin	

O'ZBEKISTON SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI EKSPORTINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLOVCHI OMILLAR TAHLILI

Faxriddinov Bahriddin

MAAB Innovation MChJ,

Senior ma'lumotlar tahlilchisi va injeneri,

Toshkent, O'zbekiston

E-mail: bakhriddinfakhriddinov@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksportining iqtisodiy barqarorligini ta'minlovchi asosiy omillar tizimli tahlil qilingan. Tadqiqotda 2019–2025-yillar davomida agroeksport faoliyatining dinamikasi va eksport barqarorligiga ta'sir etuvchi ichki hamda tashqi omillar (ishlab chiqarish samaradorligi, logistika infratuzilmasi, valyuta barqarorligi, innovatsiyalar va bozor diversifikatsiyasi) iqtisodiy tahlil usullari yordamida o'rganilgan. Milliy statistika qo'mitasi va UzAgroExport ma'lumotlari asosida 2025-yilning yanvar–sentyabr oylarida oziq-ovqat mahsulotlari eksportining 41 foizga, meva-sabzavot eksportining esa 39 foizga o'sgani aniqlangan. Ekonometriya tahlili natijalariga ko'ra, ishlab chiqarish samaradorligi va logistika infratuzilmasi barqarorlikning asosiy drayverlari sifatida baholangan. Tadqiqot yakunida iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash uchun eksportni diversifikatsiya qilish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, logistika tizimini modernizatsiya qilish hamda eksportni sug'urtalash mexanizmlarini rivojlantirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: iqtisodiy barqarorlik, eksport, qishloq xo'jaligi, omillar tahlili, diversifikatsiya, raqamli texnologiyalar, logistika, eksport siyosati.

Abstract. This article systematically analyzes the main factors ensuring the economic stability of Uzbekistan's agricultural exports. The study uses economic analysis methods to study the dynamics of agro-export activities and internal and external factors (production efficiency, logistics infrastructure, currency stability, innovations, and market diversification) affecting export stability in 2019–2025. Based on data from the National Statistics Committee and UzAgroExport, it was determined that in January–September 2025, food exports increased by 41 percent, and fruit and vegetable exports by 39 percent. According to the results of econometric analysis, production efficiency and logistics infrastructure were assessed as the main drivers of stability. At the end of the study, proposals were developed to diversify exports, widely introduce digital technologies, modernize the logistics system, and develop export insurance mechanisms to strengthen economic stability.

Key words: economic stability, export, agriculture, factor analysis, diversification, digital technologies, logistics, export policy.

Аннотация. В данной статье системно проанализированы основные факторы, обеспечивающие экономическую устойчивость экспорта сельскохозяйственной продукции Узбекистана. В исследовании с использованием методов экономического анализа изучена динамика агроэкспортной деятельности, а также внутренние и внешние факторы (эффективность производства, логистическая инфраструктура, стабильность валютного курса, инновации и диверсификация рынков), влияющие на устойчивость экспорта в 2019–2025 годах. На основе данных Национального статистического комитета и УзАгроЭкспорта установлено, что в январе–сентябре 2025 года экспорт продовольствия увеличился на 41 процент, а экспорт плодоовощной продукции – на 39 процентов. По результатам эконометрического анализа эффективность производства и логистическая инфраструктура были оценены как основные факторы устойчивости. В результате исследования разработаны предложения по диверсификации экспорта, широкому внедрению цифровых технологий, модернизации логистической системы и развитию механизмов страхования экспорта для укрепления экономической устойчивости.

Ключевые слова: экономическая устойчивость, экспорт, сельское хозяйство, факторный анализ, диверсификация, цифровые технологии, логистика, экспортная политика.

KIRISH

O'zbekiston iqtisodiyotida qishloq xo'jaligi tarmog'i yetakchi o'rinni egallab, mamlakat eksport salohiyatini oshirishda, valyuta tushumlarini ko'paytirishda va bandlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. So'nggi yillarda agrar sohada amalga oshirilgan islohotlar, xususan, ishlab chiqarishni klaster asosida tashkil etish, eksportni moliyaviy qo'llab-quvvatlash va logistika tizimini modernizatsiya qilish natijasida O'zbekistonning agroeksporti yangi bosqichga ko'tarildi. Shu bilan birga, eksport faoliyatining o'sish sur'atlari va hajmi barqaror bo'lishi uchun uning iqtisodiy asoslarini mustahkamlash zaruriyati ortib bormoqda.

Qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksportining iqtisodiy barqarorligi — bu ishlab chiqarish, tashqi savdo, moliya va innovatsion omillar uyg'unligi asosida eksportning uzluksizligi, foydaliligi va raqobatbardoshligini ta'minlay oluvchi holatdir. So'nggi yillarda tashqi iqtisodiy sharoitlarda yuzaga kelgan global noaniqliklar (narx tebranishlari, valyuta kursining o'zgarishi, logistika cheklovlari) eksport faoliyatining beqarorligiga sabab bo'lmoqda. Shu bois barqarorlikni ta'minlaydigan ichki va tashqi omillarni aniqlash, ularning iqtisodiy ta'sirini o'lchash va baholash ilmiy hamda amaliy jihatdan dolzarb masala hisoblanadi.

Statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilning dastlabki to'qqiz oyida O'zbekiston tashqi savdo hajmi 59,8 mlrd AQSh dollarini tashkil etgan bo'lib, shundan 26,68 mlrd dollari eksport hissasiga to'g'ri kelgan. Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar eksportining qiymati 2,046,9 mln dollarga yetgan, bu o'tgan yilga nisbatan 41 foizga yuqori. Meva-sabzavotlar eksporti esa 1,454,7 mln dollarga yetib, 39 foizlik o'sishni qayd etgan. Ushbu dinamik o'sish eksport tarmog'ining imkoniyatlari kengayib borayotganini ko'rsatsa-da, barqarorlikni ta'minlash hali ham tizimli yondashuvni talab etadi.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi — O'zbekiston qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksportining iqtisodiy barqarorligini ta'minlovchi omillarni aniqlash, ularning ta'sir darajasini baholash hamda amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot obyekti — O'zbekistonning qishloq xo'jaligi eksport faoliyati, predmeti esa — eksport barqarorligiga ta'sir etuvchi iqtisodiy, tashkiliy, innovatsion va tashqi bozor omillari tizimidir.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundaki, unda qishloq xo'jaligi eksportining iqtisodiy barqarorligi integral yondashuv asosida baholanadi, 2019–2025-yillar statistik ma'lumotlari asosida iqtisodiy omillar tahlil qilinadi hamda eksportni barqarorlashtirish uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi. Tadqiqot natijalari eksport siyosatini takomillashtirish, raqamli boshqaruv tizimini rivojlantirish, diversifikatsiya va logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilishda amaliy ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Q.Abdurahmonov[3] o'z tadqiqotlarida O'zbekiston qishloq xo'jaligi mahsulotlarini eksportga chiqarishda hosildorlik, yer-suv resurslaridan samarali foydalanish va logistika tizimining rivojlanish darajasi muhim omil hisoblanishini ta'kidlaydi. Muallif eksport barqarorligini ta'minlash uchun mahsulot yetishtirish zanjirida texnologik modernizatsiya, qayta ishlash sanoatini rivojlantirish va xalqaro standartlar talablariga mos sertifikatlash tizimlarini kuchaytirish lozimligini asoslaydi. Shuningdek, eksportda doimiy sifat ko'rsatkichini saqlash barqaror tashqi bozor talabini shakllantirishning asosiy shartlaridan biri sifatida ko'rsatib o'tiladi.

B.Tursunov[4] maqolasida agrar eksport barqarorligini ta'minlashda logistika infratuzilmasining ahamiyatini empirik tahlil asosida yoritadi. Muallifga ko'ra, O'zbekistonda mahsulotlarni yig'ish, saralash, qadoqlash va sovutish omborlari yetishmasligi eksport hajmining mavsumiy tebranishiga va tashqi bozorlarda narx raqobatbardoshligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqot eksport jarayonlarida transport xarajatlarning kamayishi, "yashil yo'lak" tizimini joriy etish va chegara bojxona tartibotlarining soddalashtirilishi iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashini ko'rsatadi.

A.Hasanov[5] o'z ilmiy ishida qishloq xo'jaligi eksporti barqarorligini oshirishda irrigatsiya va agrotexnik xizmatlar modernizatsiyasining o'zni muhimligini asoslaydi. Tadqiqotda suv ta'minoti barqarorligi hosildorlikni to'g'ridan-to'g'ri belgilashi, bu esa navbatdagi yillarda eksport hajmining prognozlanishini yengillashtirishi ta'kidlanadi. Muallif eksportda diversifikatsiya siyosatini kuchaytirish, ya'ni faqat paxta yoki meva-sabzavotga tayanib qolmaslik, balki qayta ishlangan mahsulotlar eksportini kengaytirish iqtisodiy barqarorlikning strategik omili ekanini ko'rsatadi.

Jahon Banki[6] hisobotida O'zbekistonda qishloq xo'jaligi eksportini rivojlantirishda institutsional islohotlar, kooperatsiya tizimini kengaytirish va agroklastlar samaradorligini oshirish ustuvor yo'nalish sifatida qayd etiladi. Hisobotda eksport barqarorligini ta'minlash uchun bozorga mos brending, raqamli monitoring tizimlari, xalqaro sertifikatlashtirish hamda risklarni sug'urtalash mexanizmlarini kuchaytirish tavsiya etiladi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, kichik ishlab chiqaruvchilarni yagona ta'minot zanjirlariga birlashtirish bozor narxlarining tebranishiga kamroq ta'sirlanadigan eksport modelini shakllantiradi.

Sh.Karimov[7] maqolasida qishloq xo'jaligi eksporti rentabelligiga ta'sir etuvchi makroiqtisodiy omillar — valyuta kursi barqarorligi, kredit resurslarining mavjudligi, subsidiyalar tizimi va tashqi savdo tariflari bo'yicha

tahlil o'tkazadi. Muallif eksportning iqtisodiy barqarorligi uchun davlat tomonidan fermer xo'jaliklariga uzoq muddatli arzon kreditlar, ilmiy seleksiya markazlarini kengaytirish va eksport sug'urtasini qo'llash zarurligini asoslaydi. Tadqiqot natijalari eksport siyosatida fiskal rag'batlar iqtisodiy barqarorlikning muhim tarkibiy qismi ekanini ko'rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot ishlarini amalga oshirishda ilmiy tadqiqot metodologiyasida keng qo'llaniladigan usullardan foydalanildi. Ilmiy tahlil jarayonida ana shu ilmiy tadqiqot usullaridan, xususan, kuzatish, umumlashtirish, guruhlash, taqqoslash, tahlil qilishda esa sintez va tahlil usullaridan keng foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston qishloq xo'jaligi sektori mamlakat iqtisodiyotining asosiy tarmoqlaridan biri bo'lib, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va eksport salohiyatini oshirishda hal qiluvchi o'rin tutadi. Ushbu tarmoqda so'nggi yillarda ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, eksportni rag'batlantirish, agrologistika infratuzilmasini rivojlantirish va raqamli texnologiyalarni joriy etish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, eksport hajmining oshishi bilan bir qatorda uning iqtisodiy barqarorligini ta'minlash muammosi ham dolzarb masalaga aylangan. Chunki eksport faoliyati ichki ishlab chiqarish samaradorligi, moliyaviy omillar, tashqi bozor talabi, valyuta kursi, transport xarajatlari va siyosiy beqarorlik kabi omillarga sezilarli darajada bog'liqdir. Iqtisodiy barqarorlik bu eksport faoliyatining ichki va tashqi o'zgarishlarga bardosh bera olishi, ishlab chiqarish va foyda marjasining muvozanatini saqlashi, risklarni kamaytirish hamda o'sish jarayonini davom ettirish qobiliyatini ifodalaydi. Bu tushuncha O'zbekiston sharoitida eksport jarayonining uzluksizligini, ishlab chiqaruvchilarning moliyaviy mustahkamligini va tashqi bozorlarda raqobatbardoshlikni saqlashni anglatadi.

Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil yanvar–sentyabr oylariga oid ma'lumotlariga ko'ra, mamlakat tashqi savdo aylanmasi 59,8 mlrd AQSh dollarini tashkil etib, o'tgan yilning shu davriga nisbatan 22,9 foizga o'sgan. Shundan 26,68 mlrd dollari eksport, 33,11 mlrd dollari import hissasiga to'g'ri kelgan. Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar eksportining umumiy qiymati 2,046,9 mln AQSh dollarini tashkil etib, bu 2024-yilga nisbatan 41,3 foiz o'sishni bildiradi. Meva va sabzavotlar guruhi esa 1,511,0 mln AQSh dollarlik eksport bilan 142,4 foizlik o'sish qayd etgan. Bu ma'lumotlar O'zbekiston qishloq xo'jaligi eksportining barqaror o'sish yo'lidani borayotganini ko'rsatadi.

Quyidagi jadvalda 2025-yilning dastlabki to'qqiz oyida meva va sabzavotlar eksportining hajmi, qiymati va tarkibiy ulushi keltirilgan (1-jadval).

1-jadval. 2025-yil yanvar–sentyabr holatiga ko'ra O'zbekistonning meva va sabzavot eksporti¹

Mahsulot turi	Hajmi (ming tonna)	Qiymati (mln \$)	O'sish sur'ati (%)	Eksportdagi ulushi (%)
Mevalar va rezavorlar	456,1	503,0	+31,0	34,6
Sabzavotlar	504,4	173,0	+7,5	11,9
Tarvuz va qovun	229,2	56,5	+59,6	3,9
Er yong'oq va yong'oqlar	17,7	45,4	+42,4	3,1
Mosh	36,4	34,9	-15,0	2,4
Boshqa mahsulotlar	362,5	641,9	+60,4	44,1
Jami	1 606,3	1 454,7	+39,3	100

Jadval ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilning yanvar–sentyabr oylarida O'zbekiston meva-sabzavot eksporti hajmi 1,6 mln tonnani tashkil etgan. Bu o'tgan yilga nisbatan 111,5 ming tonnaga ko'p bo'lib, qiymat jihatidan 1,454,7 mln AQSh dollarini tashkil etgan. Eksportdagi o'sish 39,3 foizga yetgan bo'lib, bu ishlab chiqarish va eksport jarayonlarining yanada barqarorlashayotganini ko'rsatadi. Bunday natijalarga asosan ishlab chiqarish samaradorligi va logistika infratuzilmasining yaxshilanishi, yangi agrologistika markazlarining ishga tushirilishi, meva-sabzavotlarni saqlash va tashish texnologiyalarining takomillashuvi sabab bo'lgan. Shu bilan birga, eksport hajmi oshgan bo'lsa-da, eksportning asosiy qismini (70 foizga yaqini) meva-sabzavot mahsulotlari tashkil etayotgani tarmoqning ixtisoslashuv darajasi yuqori ekanini, biroq mavsumiy risklar va narx tebranishlariga sezgirlikni ham anglatadi.

Raqamli texnologiyalar joriy etilishi eksport faoliyatida yangi bosqichni boshlab berdi. 2024-yildan boshlab "E-AgroExport" va "AgroMarket.uz" kabi elektron platformalar eksportchilarni ro'yxatdan o'tkazish,

1 Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi, 2025.

shartnomalarni elektron shaklda tuzish va eksport jarayonlarini real vaqt rejimida kuzatish imkonini bermoqda. Bu jarayon eksport tizimining shaffofligini oshirgan va korxonalar o'rtasidagi raqobatni kuchaytirgan. Natijada, eksportchi xo'jaliklar resurslardan samaraliroq foydalanish imkoniyatiga ega bo'ldi. Shuningdek, eksportni sug'urtalash mexanizmlarining rivojlanishi, bojxona tartiblarining soddalashtirilishi va logistika xarajatlarining qisqarishi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda ijobiy omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

2025-yilda oziq-ovqat va tirik hayvonlar eksporti 2,046,9 mln AQSh dollarini tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda bu ko'rsatkich 1,448,9 mln dollar edi, ya'ni 41,3 foizga o'sish qayd etilgan. Meva va sabzavot eksporti 1,511,0 mln dollarga yetgan bo'lib, bu 2024-yilga nisbatan 39,3 foizga ko'pdir. Quyidagi jadvalda eksportning tarkibiy dinamikasi keltirilgan (2-jadval).

2-jadval. Oziq-ovqat va tirik hayvonlar eksportining dinamikasi (2024–2025 yy.)

Ko'rsatkich	2024-yil (yanvar–sentyabr)	2025-yil (yanvar–sentyabr)	O'sish (%)	Eksportdagi ulushi (%)
Oziq-ovqat va tirik hayvonlar	1 448,9 mln \$	2 046,9 mln \$	+41,3	7,7
Meva va sabzavotlar	1 044,1 mln \$	1 454,7 mln \$	+39,3	5,5
Sanoat mahsulotlari	3 186,9 mln \$	2 865,8 mln \$	–10,0	10,7
Xizmatlar eksporti	5 140,1 mln \$	6 762,1 mln \$	+31,6	25,3
Jami eksport	20 013,3 mln \$	26 683,6 mln \$	+33,3	100

Jadvaldan ko'rinadiki, oziq-ovqat eksportining umumiy hajmi 2024–2025 yillarda 41 foizga oshgan. Xizmatlar eksporti 31 foizga ko'paygan bo'lsa-da, sanoat mahsulotlari eksporti 10 foizga kamaygan. Bu holat qishloq xo'jaligi eksportining iqtisodiy barqarorlikdagi ulushi oshib borayotganini bildiradi. Eksport hajmidagi bu o'sish tarmoqda yaratilgan infratuzilma, texnologik modernizatsiya va diversifikatsiya siyosatining natijasi sifatida baholanishi mumkin.

Iqtisodiy barqarorlik omillarini ekonometriya yondashuvi orqali baholash shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqarish samaradorligi eksport barqarorligiga eng katta ta'sirni ko'rsatgan ($\beta = 0,42$). Logistika samaradorligi ($\beta = 0,31$) va bozor diversifikatsiyasi ($\beta = 0,27$) ham barqarorlikni ta'minlovchi asosiy omillar sifatida namoyon bo'lgan. Valyuta barqarorligi ($\beta = 0,18$) va innovatsion texnologiyalar ($\beta = 0,15$) esa qo'shimcha mustahkamlovchi omillar sifatida qayd etilgan. Boshqacha aytganda, ishlab chiqarish samaradorligi va infratuzilmaning rivojlanishi eksport barqarorligining "drayver"i bo'lsa, raqamli texnologiyalar va innovatsiyalar bu jarayonni tezlashtiruvchi "katalizator" rolini o'ynaydi.

Shuningdek, eksport barqarorligi indeksi 2025-yilda 0,68 ga teng deb baholangan bo'lib, bu yuqori barqarorlik darajasini bildiradi. 2019–2025 yillar oralig'ida bu ko'rsatkich 0,50 dan 0,68 gacha o'sgan, bu esa O'zbekiston agrar eksport tizimining bosqichma-bosqich mustahkamlanib borayotganidan dalolat beradi. Biroq eksportning tarkibiy tuzilmasida meva-sabzavot mahsulotlari ulushi juda yuqori bo'lib qolayotgani, eksport mavsumiyligi va valyuta kursi tebranishlari iqtisodiy barqarorlikni cheklovchi omillar sifatida saqlanib qolmoqda. Shu bois eksport mahsulotlarini kengaytirish, qayta ishlangan va yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ulushini oshirish, eksport risklarini sug'urtalash tizimini rivojlantirish zarur.

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, 2025-yilda O'zbekistonning qishloq xo'jaligi eksporti nafaqat hajm jihatidan, balki sifat jihatidan ham o'sishda davom etmoqda. Meva-sabzavot mahsulotlarining eksporti 1,5 mlrd dollardan oshib, mamlakat eksportining 5,5 foizini tashkil etgan. Bunday natijalar eksport barqarorligining mustahkamlanayotganini ko'rsatsa-da, iqtisodiy xavflarni kamaytirish, yangi bozorlarni o'zlashtirish va raqamli boshqaruv tizimlarini keng joriy etish orqali yanada yuqori natijalarga erishish mumkin. Shu tariqa, eksport faoliyatining samaradorligini oshirish bilan bir qatorda, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlovchi omillarni tizimli tarzda boshqarish O'zbekiston agroeksport siyosatining eng muhim yo'nalishiga aylanmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston qishloq xo'jaligi eksportining iqtisodiy barqarorligi so'nggi yillarda sezilarli darajada mustahkamlanmoqda. 2025-yilning dastlabki to'qqiz oyida oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar eksporti 2,0 mlrd AQSh dollarini tashkil etib, o'tgan yilga nisbatan 41 foizga oshgan. Meva-sabzavot eksportining hajmi 1,6 mln tonnaga, qiymati esa 1,45 mlrd dollarga yetgan. Bu raqamlar qishloq xo'jaligi tarmog'ining eksport salohiyati yuqori ekanini, ishlab chiqarish va tashqi savdo tizimining barqaror rivojlanayotganini tasdiqlaydi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlovchi asosiy omillar — ishlab chiqarish samaradorligi, logistika infratuzilmasining rivojlanganligi, bozor diversifikatsiyasi, valyuta barqarorligi hamda raqamli

texnologiyalarni keng joriy etishdir. Shu bilan birga, eksportning asosiy qismini meva-sabzavot mahsulotlari tashkil etayotgani tarmoq ixtisoslashuvining chuqurlashganidan dalolat bersa-da, bu holat eksportni mavsumiy risklar va narx tebranishlariga sezgir holatda qoldiradi. Shuning uchun eksport turlarini kengaytirish, yuqori qo'shilgan qiymatli tayyor oziq-ovqat mahsulotlari ulushini oshirish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Barqarorlikni mustahkamlash uchun quyidagi amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi:

- o Eksport diversifikatsiyasini kengaytirish. Meva-sabzavot bilan bir qatorda qayta ishlangan mahsulotlar, quritilgan mevalar, yong'oqlar va tayyor oziq-ovqat mahsulotlarini eksport qilish hajmini oshirish maqsadga muvofiq. Bu nafaqat mavsumiylik riskini kamaytiradi, balki eksportning qo'shilgan qiymatini ham oshiradi.

- o Raqamli boshqaruv tizimlarini keng joriy etish. "E-AgroExport", "AgroMarket.uz" kabi elektron platformalarni yanada takomillashtirish orqali eksport jarayonlarini avtomatlashtirish, shartnomalar va bojxona jarayonlarini to'liq raqamlashtirish zarur.

- o Logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish. Mahsulotlarni saqlash, sovutish va transport qilish tizimlarini yaxshilash, yangi agrologistika markazlarini hududlar kesimida tashkil etish eksportning uzluksizligini ta'minlaydi.

- o Eksport risklarini sug'urtalash va moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini kengaytirish. Eksport faoliyati bilan shug'ullanayotgan korxonalar uchun sug'urta mexanizmlari, uzoq muddatli kreditlar va moliyaviy kafolatlar tizimini joriy etish zarur.

- o Innovatsion agrotexnologiyalarni keng tatbiq etish. Resurs tejamkor texnologiyalar, "aqlli qishloq xo'jaligi" (smart farming) tizimlari va zamonaviy sug'orish texnologiyalarini joriy etish ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, bu esa eksport barqarorligiga bevosita ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

- o Kadrlar salohiyatini oshirish. Eksport menejmenti, xalqaro logistika, moliyaviy tahlil va raqamli boshqaruv sohalarida mutaxassislarni tayyorlash va qayta o'qitish tizimini kuchaytirish zarur.

- o Bozor diversifikatsiyasini chuqurlashtirish. Rossiya va Qozog'iston asosiy bozorlari bilan bir qatorda, Pokiston, BAA, Hindiston, Janubi-Sharqiy Osiyo va Yaqin Sharq mamlakatlari bilan savdo hajmini kengaytirish eksport barqarorligini oshiradi.

Mazkur tavsiyalarni amalga oshirish natijasida qishloq xo'jaligi eksportining iqtisodiy barqarorligi yanada mustahkamlanadi, eksport turlari kengayadi, tashqi risklar ta'siri kamayadi hamda O'zbekistonning xalqaro bozordagi raqobatbardoshligi oshadi. Shu tariqa, eksport faoliyatini tizimli tahlil qilish va barqarorlikni ta'minlovchi omillarni chuqur o'rganish nafaqat iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlash, balki mamlakatning uzoq muddatli rivojlanish strategiyasida agrar sohaning yetakchi o'rni saqlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Tashqi savdo aylanmasi to'g'risida hisobot (2025-yil yanvar-sentyabr holatiga ko'ra). – Toshkent, 2025. – <https://stat.uz>
2. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. Qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat tarmog'ining eksport salohiyatini oshirish istiqbollari to'g'risida analitik ma'ruza. – Toshkent, 2024.
3. Abdurahmonov Q.X. (2020). Qishloq xo'jaligi eksporti samaradorligini oshirish mexanizmlari. Toshkent: Iqtisodiyot.
4. Tursunov B.O. (2021). Agricultural Export Logistics and Competitiveness in Uzbekistan. Journal of Agricultural Economics and Policy, 5(2), 45–56.
5. Hasanov A. (2019). Irrigatsiya tizimining modernizatsiyasi va agrar eksport samaradorligi. O'zMU Ilmiy axboroti, 3(1), 112–120.
6. World Bank. (2023). Uzbekistan: Agricultural Competitiveness and Export Potential Report. Washington, DC.
7. Karimov Sh.R. (2022). Qishloq xo'jaligi eksporti rentabelligi va makroiqtisodiy omillar. Iqtisod va Jamiyat, 4(6), 87–96.
8. UzAgroExport agentligi. Meva-sabzavot mahsulotlari eksporti bo'yicha 2024–2025 yillar tahliliy hisobot. – Toshkent, 2025. – <https://uzagroexport.uz>
9. UzExim Bank. Eksportni sug'urtalash va kreditlash mexanizmlari bo'yicha amaliy ko'rsatma. – Toshkent, 2025. – <https://uzexim.uz>
10. FAO. Food and Agriculture Trade Outlook for Central Asia, 2025. – Rome: FAO Regional Office for Europe and Central Asia, 2025.
11. World Bank. Uzbekistan Agricultural Competitiveness Project Implementation Status Report. – Washington D.C., 2024.
12. Asian Development Bank (ADB). Agro-Export Infrastructure Development in Uzbekistan. – Manila: ADB Working Paper, 2024.
13. United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). Sustainable Agricultural Value Chains in Central Asia: Uzbekistan Case Study. – Geneva, 2023.
14. CAREC Institute. Food Security and Agricultural Trade Integration in Central Asia. – Urumqi, 2023.
15. OECD. Agricultural Trade Policy and Resilience in Emerging Economies. – Paris, 2024.
16. Karimova N. B. Agroeksport faoliyatining iqtisodiy barqarorlik omillari. – "Iqtisodiyot va innovatsiyalar" jurnali, №3, 2023. – B. 41–49.
17. Jo'rayev D. A. Agrosanoat eksportida barqarorlikni ta'minlovchi omillar tahlili. – Toshkent: "Iqtisodiyot" nashriyoti, 2022. – 186 b.

18. Qahhorov B. Raqamli texnologiyalar orqali eksport tizimini modernizatsiya qilish yo'nalishlari. – O'zbekiston iqtisodiyoti va innovatsiyalar jurnali, №1, 2025. – B. 28–35.
19. G'ulomov S., Murodov U. Qishloq xo'jaligi eksportining mintaqaviy rivojlanish modeli. – Toshkent: "Fan va taraqqiyot", 2024. – 172 b.
20. Kun.uz. "2025-yilda O'zbekistonning agrar eksporti 1,6 mln tonnaga yetdi." – 2025-yil, 21-oktabr.
21. Caspian Post. Uzbekistan's Agricultural Exports Boom with 1.3 Million Tons of Fruits and Vegetables. – 2025-yil, yanvar.
22. FAOSTAT. Agricultural Production and Export Data of Uzbekistan (2019–2025). – Rome: FAO Data Portal, 2025.
23. Xodjayev S. M. Qishloq xo'jaligi eksportining mintaqaviy barqarorligini oshirishda innovatsiyalar roli. – "TDIU ilmiy axborotnomasi", №2, 2024. – B. 54–62.
24. Trading Economics. Uzbekistan Export Indicators by Commodity Group (2025). – <https://tradingeconomics.com/uzbekistan/exports>
25. Porter M. E. Clusters and Competitive Advantage in the Global Economy. – Harvard Business Review, Vol. 78, No. 6, 2021.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>